

**ІННОВАЦІЇ
У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ
матеріали
ХІІ Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАЦІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ

матеріали

**XII Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Рівне
2025

Інновації у музичній освіті та мистецтві: матеріали XII Всеукраїнських наукових читань здобувачів мистецької освіти, Рівне 27 травня 2025 р. / упор. Прокопович Т. Ю. Рівне: Відок, 2025. 48с.

Рецензенти:

Виткалов С. В., доктор культурології, професор, голова ради молодих вчених Рівненського державного гуманітарного університету

Толошняк Н. А., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Короля Данила»

Цюряк І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету ім. Івана Франка

У збірнику опубліковані науково-пошукові роботи здобувачів вищої освіти, присвячені розв'язанню актуальних проблем музичної педагогіки та музикознавства.

Відповідальність за добір фактів і викладення матеріалу несуть автори.

Схвалено до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(Протокол №12 від 30.10.2025 р.)

© СНТ ФММ РДГУ, 2025

2.Зубеляк М. Соломія Крушельницька в Аргентині. *Музика*. № 1-2. 2015. С. 49-51

3.Коляда І. *Соломія Крушельницька. Знамениті українці*. Харків, 2019. 119 с.

4.Лисенко І. *Співаки України*. Енциклопедичне видання. Київ, 2012. С. 294-296.

5.Тихобаєва Г., Криворучка І. *Соломія Крушельницька – королева світової оперної сцени (до 150-річчя з дня народження)*. Матеріали науково-практичної інтернет-конференції. Київ, 2022. 160.

Огородник Вероніка

ХОРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В. ВЕРХОВИНЦЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО УРОКУ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сьогодні відродження національної пам'яті, вивчення мистецтва та досвіду видатних українських митців має надзвичайно важливе значення для формування національної ідентичності, культурної самосвідомості та духовної стійкості суспільства. Особистість Василя Верховинця, його багатопланова мистецька діяльність й до теперішнього часу залишається національним мистецьким та педагогічним взірцем. Тому нам важливо вивчення його педагогічної спадщини у контексті сучасної музичної освіти.

Про мистецьке життя Василя Верховинця писали Я. Верховинець, О. Лань, особливості творчості митця в контексті формування національної культури розкрили О. Мартинів, О. Таранцева, концептуальні положення його педагогічної теорії та його етнографічно-дослідницьку діяльність розкрив Н. Дем'янюк. Вивченню музично-педагогічних ідей присвячені праці С. Панасюк і П. Павлюченко. Але окремі аспекти музичної діяльності музиканта-педагога В. Верховинця залишилися поза увагою дослідників.

Метою дослідження є аналіз хорової діяльності В. Верховинця та методів вокально-хорової роботи, які можуть бути застосовані на сучасному уроці музичного мистецтва.

Василь Верховинець змалку ріс у любові до музики і до фольклору: батько Микола Ілліч керував церковним хором, мати Марія Олександрівна мала чудовий голос і знала багато народних пісень. Після закінчення школи містечка Старий Мизунь Василь навчався в бурсі при Львівському Ставропігійському інституті, де готували слухачів семінарії. Півніше закінчив Самбірську учительську семінарію і, отримавши диплом народного вчителя, викладав співи у школах Калуського повіту [2, с. 153].

Вдосконалення Василя Верховинця як вокаліста відбувалося на вокальному відділі Краківської консерваторії. Невдовзі його зараховували до трупи Руського народного театру при львівському товаристві «Руська бесіда», у спектаклях якої Василь виступає як лірико-драматичний тенор.

В. Верховинець, як талановитий музикант і педагог, керує театральним хором, бере активну участь у музичній спільноті, демонструє натхнення, вміння працювати з людьми та розуміння музичних традицій. Ярослав Верховинець зауважує: «Незважаючи на виняткові акторські успіхи, В. Верховинець залишається вірним хормейстерській справі і незабаром цілком віддається їй, працюючи в театрі хормейстером, а згодом і диригентом. В. Верховинець

здійснював музичне керівництво новим творчим колективом - працював з хором та оркестром, розучував вокальні партії з акторами» [1, с. 8].

У цей час пише численні хори: «Більше надії, брати», «За Батьківщину», «Ми творці життя нового», «Заграй, кобзарю» та ін., які «вже на початку 20-х років були широко відомі на Україні». Найкращі вокально-хорові твори композитора увійшли до його збірок «Хорові твори» і «Пісні та романси» [1, с. 10].

У подальшому В. Верховинець керував багатьма хорами, зокрема національним хором України, а також різними аматорськими колективами. Його діяльність охоплювала різні регіони, де він пропагував українську вокальну спадщину і залучав молодь до хорового співу. Як зазначає Я. Верховинець: «Довгий час він очолює хор Полтавського інституту нар. освіти (1920–1932 рр.), на цей же період припадає створення Полтавської окружної хорової капели, якою він керував разом з Ф. Попадичем та О. Свешниковим. У 1923–1924 рр. В. Верховинець працював у музично-драматичному інституті імені М. Лисенка як диригент хорового співу на диригентському відділі і керував хоровою студією імені К. Стеценка при музичному товаристві імені М. Леонтовича» [1, с. 12].

Досвід хорової діяльності В. Верховинця може бути корисний сьогодні на уроках музичного мистецтва. Верховинець активно впроваджував українські народні пісні в хорову практику, вважаючи їх важливим засобом виховання національної свідомості та естетичного смаку.

Цінним вокальним матеріалом В. Верховинця для сучасного уроку музичного мистецтва є пісні з «Весняночки» – збірки ігор з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів. Пісні, що увійшли до збірки, «за своєю мелодикою і гармонічною основою гранично наближаються до народних, бо увібрали в себе усі найкращі, найхарактерніші риси, властиві українському народному мелосу» [1, с. 5].

Для сучасного учителя музичного мистецтва досить зручно використати вокально-хоровий репертуар «Весняночки», так як пісні укладені за календарем – пісні весняної, літньої, осінньої та зимової тематики. Окремо виділений розділ «Ігри та пісні на різні теми». У методичному коментарі В. Верховинець дає «підказки» щодо різних тем пісень: про домашніх тварин та птахів, про поле, ліс, сад, город, воду. Музикант-педагог вказує на пісні, спрямовані на виховання патріотизму [1, с. 24].

Важливим й до сьогодні є метод диригування, запропонований В. Верховинцем у процесі виконання пісень: спочатку це диригування одного учня, якого викликають стати перед гуртом дітей і повторити рухи вчителя. А пізніше – «зауваження щодо постави, краси і пластики рухів, зміни темпів та охоплення поглядом усього дитячого гурту» [1, с. 26].

У «Весняночці» зібрані пісні для одно-, дво- та триголосного співу. Композитор-педагог радить роботу над багатоголоссям вести «за добре обдуманним планом», «у тісному зв'язку з елементарною теорією музики». Він радить вчителям, музичним керівникам добре вивчати саму пісню, її будову, інтервали, голосоведення, тональність, ритм, темп, «звертати увагу та ті місця, що можуть бути поясненням до обраної теми з теорії музики» [1, с. 29].

Цінним для «гармонійного розвитку особи» є те, що кожна пісня «Весняночки» разом зі співом передбачає ігрові, танцювальні рухи, входження дітей в акторські образи. Таке поєднання видів діяльності на сучасному уроці музичного мистецтва сприятиме створенню психологічно сприятливого творчого середовища.

Отже, хорова діяльність В. Верховинця представлена керівництвом театральних хорів, організацією хору Полтавського інституту народної освіти, Полтавської окружної хорової капели. Він був диригентом хорового співу на диригентському відділі у музично-драматичному інституті імені М. Лисенка, керував хоровою студією імені К. Стеценка при музичному товаристві імені М. Леонтовича, писав хорові твори, уклав пісенну збірку для дітей. У контексті сучасного уроку музичного мистецтва досвід В. Верховинця цінний використанням дитячого пісенно-ігрового репертуару для учнів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховинець В. М. *Весняночка* : ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів / вступ. ст., заг. ред. Я. Верховинця. 4-е вид., перероб. і доп. Київ: Муз. Україна, 1979. 335 с.
2. Ростовський О. Я. *Теорія і методика музичної освіти*: навч.-метод. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 640 с.

Омельченко Сергій

СЕРГІЙ ГРІНЧЕНКО – СУЧАСНИЙ ВІРТУОЗ-БАЯНІСТ І АНСАМБЛІСТ

Серед яскравих постатей сучасного музичного мистецтва України особливе місце посідає Сергій Грінченко. Його творчість поєднує глибоке розуміння національної музики та інноваційні підходи виконавця-інтерпретатора, які утворюють баян у як повноцінний концертний інструмент.

Творчий шлях Сергія Грінченка вирізняється блискучою технічною майстерністю та художнім баченням. Концертна діяльність охоплює виступи як в Україні, так і за її межами: в Італії, Франції, Німеччині, Польщі, США, Швейцарії тощо. Програмна палітра концертів охоплює як оригінальні композиції, так і класичні твори, адаптовані для баяна. Серед них: «Маленька нічна серенада» В.А. Моцарта, «Листок на воді» Ф. Ліста, Соната Л. Бетховена. Для С. Грінченка баян – це не просто механічний інструмент, а живий організм, здатний передавати складні художні образи.

Викладацька діяльність Сергія Грінченка опирається на ідеї емоційного осмислення музики, розвитку естетичного слуху та формування національного світогляду учнів. Значну увагу митець приділяє роботі з українським репертуаром як чинником духовного виховання молодого покоління. Учні Сергія Грінченка неодноразово здобували перемоги на всеукраїнських та міжнародних конкурсах. Понад 15 лауреатів і 2 заслужені артисти України були підготовлені завдяки його педагогічній філософії, яку вони згодом передавали наступним поколінням [1].

ЗМІСТ

Прокопович Т. Передмова	3
Бернацька Н. Ф Хоровий спів як чинник формування національної ідентичності українських дітей у польській школі	4
Богдан С. Формування мистецької компетентності підлітків засобами краєзнавства.....	6
Вайда М. Ольга Герасименко-Олійник – берегиня бандурного мистецтва в діаспорі	8
Ванькович Х. Мистецька діяльність Марти Шевченко в контексті розвитку ансамблевого бандурного виконавства на Івано-Франківщині	11
Горева І. Вплив музично-ритмічних рухів на розвиток когнітивних здібностей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	15
Зельман Н. До історії вшановування ювілеїв Михайла Вербицького	17
Княжук Н. Музично-педагогічна діяльність Василя Верховинця	20
Кулик В. Голос Сергія Жадана: на перетині мистецтва й громадського життя ...	22
Михайлишина К. Віртуальні хорові проєкти України в реаліях сьогодення	25
Мішурак М. Фортепіанна музика для дітей Тетяни Афанасенко на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО.....	27
Музичук С. Концертна діяльність Соломії Крушельницької у контексті культурної дипломатії.....	28
Огородник В. Хорова діяльність В. Верховинця у контексті сучасного уроку музичного мистецтва	30
Омельченко С. Сергій Грінченко – сучасний віртуоз-баяніст і ансамбліст.....	32
Рудик О. Розвиток музично-творчих навичок дитини засобами комплексної діяльності (на прикладі педагогічної діяльності Василя Верховинця).....	33
Старушик О. Значущість духовної музики в часи лихоліть	35
Хай Д. Павло Кармалюк – грані таланту видатного митця	37
Худецький О. Сучасна музична індустрія та питання авторських прав	41
Шрамович А. Педагогічні поради Василя Верховинця для сучасного вчителя музичного мистецтва	43
Відомості про авторів	46

Наукове видання

Упорядник *Тетяна Прокопович*

Інновації у музичній освіті та мистецтві XII

Формат 145x210

Папір офсет. Друк офсет. Гарнітура Times New Roman

Ум. др. арк. 2,6. Тираж 50 пр.

Верстка та друк видавництва «Відок»

м. Рівне, вул. С. Бандери 62

(036) 63-80-86